

SELVITYS HALLINTO- JA OHJAUSJÄRJESTELMÄSTÄ (CORPORATE GOVERNANCE STATEMENT) TILIKAUDELTA 1.1–31.12.2011

Tämä selvitys hallinto- ja ohjausjärjestelmästä (Corporate Governance Statement) on laadittu Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodin suositus 54:n mukaisesti ja annetaan yhtiön toimintakertomuksesta erillisenä. Listayhtiöiden hallinnointikoodi on saatavissa Arvopaperimarkkinayhdistyksen verkkosivuilta www.cgfinland.fi.

1. Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodin (Corporate Governance) 2010 noudattaminen ja suosituksista poikkeaminen

Ilmarinen noudattaa pääosin Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodia, vaikka Ilmarinen ei ole koodissa tarkoitettu listayhtiö. Työeläkevakuutusyhtiöitä koskeva lainsäädäntö velvoittaa muutamassa kohdassa työeläkeyhtiöt suosituksista poikkeavaan toimintatapaan.

Poikkeamat hallinnointikoodin suosituksista:

Suosituksset 4, 8 ja 11–12: Työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain (TVYL) mukaan hallituksen valitsee hallintoneuvosto, ei yhtiökokous. Vaalivaliokunnan ehdotus hallintoneuvoston jäsenten kokoonpanosta ilmoitetaan kuitenkin yhtiökokouskutsussa.

Suositus 10: Hallituksen jäsenten toimikausi on yhtiöjärjestyksen mukaan neljä vuotta.

Suosituksset 14–15 ja 26: Hallituksen ja sen valiokuntien riippumattomien jäsenten määrä ja riippumattomuuden arviointi perustuvat TVYL:n säännöksiin.

Suosituksset 16, 35, 38, 41 ja 45–47: Noudatetaan, paitsi osakeomistuksen osalta, koska keskinäisellä työeläkevakuutusyhtiöllä ei ole osakkeita.

Suosituksset 29 ja 32: Noudatetaan, paitsi riippumattomuuden osalta, joka perustuu TVYL:n säännöksiin.

Suositus 40: Noudatetaan, paitsi hallitus- ja valiokuntatyöskentelystä maksettavien palkkioiden osalta.

Niistä päättää TVYL:n mukaan hallintoneuvosto.

Suosituksset 42–44: Keskinäisellä työeläkevakuutusyhtiöllä ei ole osakkeita.

Suositus 51: Sisäpiiriohjetta noudatetaan keskinäiseen työeläkevakuutusyhtiöön soveltuvin osin.

Suositus 55: Noudatetaan edellä mainituin poikkeuksin työeläkevakuutusyhtiöön soveltuvin osin.

2. Kuvaus hallituksen ja hallituksen asettamien valiokuntien kokoonpanosta ja toiminnasta

Ilmarisen hallituksen kokoonpano 2011

Puheenjohtaja

Hannu Syrjänen, s. 1951, ekonomi, oikeust. kand., toimitusjohtaja, Sanoma Oyj

Varapuheenjohtajat

Mikko Pukkinen, s. 1954, varatuomari, toimitusjohtaja, Elinkeinoelämän Keskusliitto

Lauri Lyly, s. 1953, työtekniikko, puheenjohtaja, SAK

Jäsenet

Jukka Alho, s. 1952, dipl.ins., konsernijohtaja, Itella Oyj

George Berner, s. 1948, dipl.ins., toimitusjohtaja, Berner Osakeyhtiö

Sture Fjäder, s. 1958, kauppat. maist., sosionomi (valt. kand.), puheenjohtaja, Akava ry (jäsen 1.12.2011 alkaen)

Matti Halmesmäki, s. 1952, kauppat. maist., varatuomari, pääjohtaja, Kesko Oyj

Reijo Karhinen, s. 1955, kauppat. maist., pääjohtaja, OP-Pohjola-ryhmä

Leila Kostiainen, s. 1950, oikeust. kand., pääsihteeri, STTK

Leena Niemistö, s. 1963, lääket. tri, toimitusjohtaja, Oy Dextra Ab

Jussi Pesonen, s.1960, dipl.ins., toimitusjohtaja, UPM-Kymmene Oyj (jäsen 1.5.2011 alkaen)

Kristian Pullola, s. 1973, kauppat. maist., talousjohtaja, Nokia Oyj

Varajäsenet

Anne Berner, s. 1964, kauppat. maist., toimitusjohtaja, Oy Vallila Interior Ab

Timo Parmasuo, s. 1950, insinööri, hallituksen puheenjohtaja, Meconet Oy,

Hannu Rautiainen, s. 1952, varatuomari, ekonomi, lakiasiainjohtaja, Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Petri Vanhala, s.1963, hallintonotaari, puheenjohtaja, Paperiliitto ry (varajäsen 16.11.2011 alkaen)

Hallituneuvosto valitsee hallitukseen neljäksi vuodeksi kerrallaan 12 varsinaista jäsentä sekä neljä varajäsentä. Hallituksen jäsenistä ja varajäsenistä vähintään puolet on valittava keskeisten työnantajia ja palkan-saajia edustavien keskusjärjestöjen ehdottamista henkilöistä siten, että tällä tavoin valittuja jäseniä ja vastaa-vasti varajäseniä on yhtä monta.

Markku Vesterisen jäsenyys Ilmarisen hallituksessa päättyi 1.5.2011, Riku Aallon varajäsenyys 18.10.2011 ja Matti Viljasen jäsenyys 1.12.2011.

Hallituksen toiminnasta:

Hallituksen tehtävänä on huolellisesti toimien edistää yhtiön etua, edustaa yhtiötä sekä huolehtia yhtiön hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Hallitus vastaa siitä, että yhtiön kirjanpidon ja varainhoidon valvonta on asianmukaisesti järjestetty. Lisäksi hallitus valmistelee yhtiökokouksessa käsiteltävät asiat, valitsee valmisteluvaliokunnat ainakin käsittelemiään nimitys-, palkkio- ja tarkastusasioita varten sekä laatii yhtiön sijoitussuunnitelman.

Hallituksen on johdettava työeläkevakuutusyhtiötä ammattitaitoisesti, terveiden ja varovaisten liikeperiaat-teiden sekä luotettavaa hallintoa koskevien periaatteiden mukaisesti. Hallituksen tehtävänä on siten yhtiön toiminnan peruslinjausten määrittely ja hyväksyminen erityisesti pitkällä aikavälillä, yhtiön liiketoiminnan seuranta ja valvonta sekä toimitusjohtajan, toimitusjohtajan sijaisen ja muiden toimitusjohtajan suorien alaisten valitseminen ja erottaminen. Hallitus huolehtii yhtiön organisaatiosta, valvoo ja ohjaa yhtiön toiminta, edustaa yhtiötä toimitusjohtajan ohella, päättää yhtiön kannalta tärkeistä ja laajakantoisista asioista sekä valmistelee ja panee täytäntöön yhtiökokouksessa ja hallituneuvostossa käsiteltävät ratkaisut.

Hallituksen toimikausi on neljä vuotta. Hallitus kokoontui 10 kertaa vuonna 2011 ja jäsenten keskimääräinen osallistumisaste varajäsenet mukaan lukien oli 86 prosenttia.

Hallituksen valiokunnat

Nimitys- ja palkitsemisvaliokunta

Hannu Syrjänen (puheenjohtaja)

Lauri Lyly

Mikko Pukkinen

Valiokunnan tehtäviin kuuluu mm. seuraavien asioiden valmistelu ja läpikäynti koko hallitusta varten:

- hallituksen nimittämien johtajien nimitys-, työehto- ja palkkioasiat,
- yhtiön tuloskortin periaatteet,
- yhtiön palkitsemisjärjestelmien periaatteet ja palkkapolitiikka,
- johdon pitkäaikaiseen palkitsemisjärjestelmään kuuluvat henkilöt, ansaintajakson enimmäispalkkiot sekä ansaintakriteerit ja niille asetettavat tavoitteet sekä
- henkilöstörahaston vuosittaisen voittojärjestelmän kriteerit ja tavoitearvot sekä rahastoon siirrettävä voittopalkkion määrä.

Valiokunta voi kuitenkin päättää itsenäisesti seuraavista asioista:

- hallituksen nimittämien johtajien palkankorotukset (pois lukien toimitusjohtaja, toimitusjohtajan sijainen ja sijoitusjohtaja),
- sijoituslinjan ja riskienhallinnan vuosittaisen palkitsemisjärjestelmän palkkioryhmät ja niihin kuuluvat tehtävät sekä tulospalkkioiden yhteenlaskettu enimmäismäärä,
- johdon pitkäaikaiseen palkitsemisjärjestelmään kesken kauden tehtävät henkilömuutokset (lisäykset ja poistot) sekä
- hallituksen nimittämien johtajien vuosittaiset tulospalkkiot.

Nimitys- ja palkitsemisvaliokunta kokoontui vuonna 2011 kaksi kertaa. Jäsenten osallistumisprosentti oli 100.

Tarkastusvaliokunta

George Berner (puheenjohtaja)

Leila Kostiainen

Kristian Pullola

Hannu Rautiainen

Tarkastusvaliokunnan tehtävänä on avustaa koko hallitusta valvontatehtävissä, jotka kohdistuvat yhtiön taloudelliseen raportointiin, riskeihin, sisäiseen valvontajärjestelmään sekä sisäisen tarkastajan ja tilintarkastajan työhön.

Valiokunnan tehtäviin kuuluu mm. seuraavien asioiden valmistelu ja läpikäynti koko hallitusta varten:

- tilinpäätös
- sijoitussuunnitelma
- yhtiötä koskevat tilinpäätösraportit ja muut raportit, erityisesti sijoitussuunnitelman seuranta, sijoitusvaltuuksien käyttö ja kateraportoinnin käsittely
- riskienhallintasuunnitelma sekä sisäisen tarkastuksen vuosiyhteenveto
- sisäisen tarkastajan esitys sisäisen tarkastuksen vuosittaiseksi tarkastussuunnitelmaksi
- luottoryhmän puolivuositain laatima katsaus yritysrahoituksen luotonannosta ja luottoriskistä
- viranomaisten tarkastusraportit ja kannanotot Ilmarisen toimintaan liittyen
- toimialaa koskevien säännösten ja ohjeistuksen muutosten ja niiden sisällön käsittely.

Tarkastusvaliokunta kokoontui vuonna 2011 kuusi kertaa, jäsenten osallistumisaste oli 92 prosenttia.

3. Hallintoneuvosto vuoden 2011 yhtiökokouksen päätöksen mukaisena

Puheenjohtaja

Jorma Eloranta, s. 1951, vuorineuvos

Varapuheenjohtajat

Merja Strengell, s. 1959, hallituksen puheenjohtaja, Tekniikan Akateemisten Liitto TEK ry

Antti Herlin, s. 1956, hallituksen puheenjohtaja, Kone Oyj

Jäsenet

Kim Gran, s. 1954, toimitusjohtaja, Nokian Renkaat Oyj

Ilkka Hämälä, s. 1961, toimitusjohtaja, Metsä-Botnia Oy

Liisa Joronen, s. 1944, hallituksen puheenjohtaja, SOL Palvelut Oy

Pasi Kallio, s. 1963, pääluottamusmies, Pilkington Automotive Finland Oy

Kari Kauniskangas, s. 1974, varatoimitusjohtaja, YIT Oyj

Timo Kohtamäki, s. 1963, toimitusjohtaja, Lemminkäinen Oyj

Sirpa Komonen, s.1956, puheenjohtaja, Vakuutusväen Liitto

Veikko Kuusakoski, s. 1945, hallituksen puheenjohtaja, Kuusakoski Group Oy

Sakari Lepola, s.1956, puheenjohtaja, Puu- ja erityisalojen Liitto

Matti Lievonen, s. 1958, toimitusjohtaja, Neste Oil Oyj

Jarmo Mikkonen, s. 1963, toimitusjohtaja, Securitas Oy

Sinikka Mönkäre, s. 1947, toimitusjohtaja, Raha-automaattiyhdistys

Jaakko Nevanlinna, s. 1956, toimitusjohtaja, Aina Group Oyj

Matti Niemi, s. 1955, toimitusjohtaja, Helsingin Osuuskauppa Elanto

Krister Olsson, s. 1947, puheenjohtaja, Suomen Taksiliitto ry

Veli-Matti Puutio, s. 1961, toimitusjohtaja, Osuuskauppa Arina

Timo Rätty, s. 1964, puheenjohtaja, Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto AKT ry

Jari Sarjo, s. 1957, toimitusjohtaja, Lassila & Tikanoja Oyj

Pirjo Terilehto, s. 1953, talousjohtaja, Toimihenkilöunioni TU ry

Riitta Tiuraniemi, s. 1962, toimitusjohtaja, DNA Oy

Maarit Toivanen-Koivisto, s. 1954, toimitusjohtaja, Onvest Oy

Jaakko Uotila, s.1949, toimitusjohtaja, Alko Oy

Juha Vanhainen, s. 1961, maajohtaja, Stora Enso Oyj

Mika Vehviläinen, s. 1961, toimitusjohtaja, Finnair Oyj

Esa Vilkuna, s. 1960, puheenjohtaja, Posti- ja logistiikka-alan unioni PAU ry

Tarja Lankilan ja Jussi Pesosen jäsenyys hallintoneuvostossa päättyi 6.4.2011.

Työeläkevakuutusyhtiölain mukaan työeläkeyhtiöllä on oltava hallintoneuvosto. Hallintoneuvoston tehtävänä Ilmarisessa on valvoa hallituksen ja toimitusjohtajan hoitamaa yhtiön hallintoa. Hallintoneuvosto valitsee hallituksen ja vaalivaliokunnan jäsenet sekä päättää jäsenten palkkiosta ja matkakustannusten korvaamisesta. Yhtiökokous valitsee hallintoneuvostoon 28 jäsentä kahdeksi vuodeksi kerrallaan. Vähintään puolet jäsenistä valitaan keskeisiä työnantajia ja palkansaajia edustavien keskusjärjestöjen ehdottamista henkilöistä siten, että näistä seitsemän on työnantajien ja seitsemän palkansaajien ehdottamaa henkilöä. Hallintoneuvoston jäsenistä puolet on vuosittain erovuorossa.

Hallintoneuvosto kokoontui vuonna 2011 kaksi kertaa, ja jäsenten keskimääräinen osallistumisaste oli 75 prosenttia.

4. Toimitusjohtaja

Harri Sailas, s. 1951, ekonomi

Toimitusjohtajan tulee johtaa työeläkevakuutusyhtiötä ammattitaitoisesti, terveiden ja varovaisten liikeperiaatteiden sekä luotettavaa hallintoa koskevien periaatteiden mukaisesti. Toimitusjohtajan tehtävänä on muun muassa huolellisesti toimien edistää yhtiön etua, hoitaa yhtiön juoksevaa hallintoa hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaan sekä vastata siitä, että yhtiön kirjanpito on lain mukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty. Toimitusjohtajalla on oikeus edustaa yhtiötä asiassa, joka lain mukaan kuuluu hänen tehtäviinsä.

5. Kuvaus taloudelliseen raportointiprosessiin liittyvien sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestelmien pääpiirteistä

Julkistettava talousinformaatio ja sitä koskeva säätely

Ilmarisen julkistaman talousinformaation tavoite on antaa oikea ja riittävä kuva yhtiön ja sen konsernin taloudellisesta asemasta ja tuloksesta. Raportointiprosessiin liittyvän sisäisen valvonnan päämääränä on tuottaa kohtuullinen varmuus tämän tavoitteen saavuttamisesta.

Tilinpäätöksen ja julkistettavan talousinformaation muoto ja sisältö määräytyvät kirjanpitolain, osakeyhtiölain, vakuutusyhtiölain, työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain ja eläkelaitoksen vakavaraisuusrajan laske- misesta ja vastuuvelan kattamisesta annetun lain sekä sosiaali- ja terveysministeriön vakuutusyrityksen ti- linpäätöksestä ja konsernitilinpäätöksestä antaman asetuksen, kirjanpitoasetuksen, sosiaali- ja terveysminis- teriön vahvistamien laskuperusteiden sekä Finanssivalvonnan antamien määräysten mukaan. Sijoitustoiminnasta annettuja virallisia tunnuslukuja täydennetään Työeläkelaitosten liitto TELA ry:n suositusten mu- kaisilla tunnusluvuilla ja yhtiön itsensä päättämällä tiedoilla. Lakien, määräysten ja suositusten muutosten seuraamiseksi yhtiössä on systemaattinen menettely.

Ilmarinen julkistaa koko virallisen tilinpäätöksensä internetsivuillaan. Vuoden puolivälissä julkistetaan kat- saus yhtiön toimintaan ensimmäisten kuuden kuukauden aikana. Maaliskuun ja syyskuun lopun tilanteesta julkistetaan lisäksi suppeampi, sijoitustoimintaan ja vakavaraisuuteen keskittyvä katsaus.

Valvontajärjestelmä, organisointi ja vastuut

Hallituksella ja toimitusjohtajalla on kokonaisvastuu yhtiön valvonnasta ja riskienhallinnasta sekä taloudelli- sen raportoinnin olemassaolosta ja toimivuudesta. Hallitus arvioi vuosittain koko sisäisen valvontajärjestel- män tilan tarkastusvaliokunnan esityön pohjalta.

Liiketoimintalinjojen johtajat vastaavat sisäisestä valvonnasta vastuualueillaan. Päätöksentekovaltuudet ja vastuut on määritelty osana Ilmarisen dokumentoitua ja koko henkilökunnalle kommunikoitua johtamisjär- jestelmää. Tämä järjestelmä ja sen määrittelemät periaatteet ja arvot, mukaan lukien yhtiössä vallitseva huo- dellisen toiminnan kulttuuri, muodostavat Ilmarisen valvontajärjestelmän perustan. Väärinkäytösten välttä- miseksi organisaatio on rakennettu välttäen vaarallisia työyhdistelmiä.

Aktuaaritoimi ja riskienhallinta -linjan johtaja vastaa yhtiön riskienhallintajärjestelmän asianmukaisuudesta ja kehittämisestä ja johtaa liiketoimintalinjojen edustajista koostuvaa riskienhallintatoimikuntaa. Riskienhallintatoimikunnalla on yhtiön riskienhallintajärjestelmän koordinointi-, kehittämis- ja seurantavastuu, jossa tehtävässä sitä tukee aktuaaritoimi ja riskienhallinta -linja.

Taloudellisen raportoinnin tuottamisen päävastuu on talouslinjalla. Talouslinjan tehtävänä on huolehtia siitä, että yhtiössä on käytettävissä oikea ja riittävä tieto yhtiön tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Tähän sisältyvät sekä lakisäätöiden tarpeiden (kirjanpito ja tilinpäätös) edellyttämä talousinformaatio että yhtiön päätöksentekoa tukeva ja ohjaava ajantasainen ja olennainen tieto. Aktuaaritoimi ja riskienhallinta -linja, joka vastaa Ilmarisen sijoitustoiminnan riskienvalvonnasta, huolehtii sijoitustoiminnan tuotto- ja riskiraportoinnista sekä vakavaraisuusseurannasta.

Talousinformaation tuottaminen riippumattomasti kohteena olevasta prosessista, kustannus- tai tuottoerästä turvaa tiedon objektiivisuuden.

Sisäinen tarkastus on Ilmarisen ohjaus- ja valvontajärjestelmän osa, jota yhtiön hallitus ja toimitusjohtaja käyttävät toteuttaessaan valvontavelvollisuuttaan. Sisäinen tarkastus on toimitusjohtajan alainen riippumaton toiminto. Taloudellisen raportoinnin prosessien ja sisäisen valvonnan tarkastus sisältyy yhtiön sisäisen tarkastuksen tehtäväalueeseen.

Taloudelliseen raportointiprosessiin liittyvä riskienhallinta ja sisäinen valvonta

Ilmarisella on yhtiön koko toiminnan kattava, hallituksen vuosittain hyväksymä riskienhallintasuunnitelma, joka kattaa myös taloudelliseen raportointiin liittyvät riskit.

Tilinpäätöksen oikeellisuus varmistetaan toimivalla ja luotettavalla tilinpäätösprosessilla ja sen rajapintojen varmistamisella. Kirjanpitoon ja tilinpäätökseen liittyvät prosessit tarvittavine valvontatoimenpiteineen on kuvattu ja niihin liittyvät työkulut aikataulutettu, vastuutettu ja dokumentoitu. Siltä osin kuin prosessit eivät ole automatisoituja, tulosten oikeellisuus varmistetaan täsmätyksillä. Viranomaismääräysten mukaiset analyysit varmistavat talousraportoinnin eheyttä.

Työeläkevakuutusyhtiön taloudellisen aseman kuvaamisessa tärkein yksittäinen luku on vakavaraisuusaste, jonka määrittämiseksi tarvitaan tieto sijoitusten käyvistä arvoista ja vastuuvelan määrästä. Tilinpäätöksessä sijoituksille käytettävät arvot määritetään sijoituslajeittain tilinpäätöksen laatimisperiaatteissa esitetyllä systemaattisella menettelyllä. Arvostamiseen liittyvillä epävarmuustekijöillä on vain vähäinen vaikutus vakavaraisuustunnuslukuihin.

Vastuuvelka, joka kuvaa yhtiön vakuutussopimuksista aiheutuvaa vastuuta, on taseen vastattavien suurin erä. Vastuunlaskennan oikeellisuudesta vastaa yhtiön aktuaari, joka myös vastaa laskuperusteiden tulkinnasta. Vastuunlaskentasovellusten tuottaman tiedon oikeellisuuden varmistamiseksi aktuaaritoimi ja riskienhallinta -linja toimittaa sovelluksista vastaaville sovellusten ylläpitoon tarvittavat tiedot laskuperusteista ja niiden soveltamisesta sekä tarkistaa laskentatulosten oikeellisuuden. Vastuuvelan laskentaan vaikuttavat yhtiön omien tietojärjestelmien ja rekisterien ohella työeläkejärjestelmän yhteinen ansaintatietorekisteri ja Eläketurvakeskuksen tekemän vastuunjaon selvittelyn kautta muiden TyEL- ja YEL-laitosten antamat tiedot. Vastuuvelka lasketaan rekisteritiedoista lähtien kerran vuodessa ja sen kehitys vuoden varrella approksimoi-

daan. TyEL-vakuutuksen maksutuloon ja vastuovelkaan vaikuttaa vakuutetun palkkasumman muutosprosentti, joka tilinpäätöksen laatimishetkellä perustuu vasta osittain yhtiön oman vakuutuskannan rekisteritietoihin. Käytetyn arvion epätarkkuudella ei ole vaikutusta yhtiön tuloslaskelman voittoon eikä liitetiedoissa esitettäviin kokonaistuloksen komponentteihin, koska ennustevirhe vaikuttaa samalla tavalla taseen molempiin puoliin.

Sijoitustoiminnasta ja vakavaraisuudesta esitetään hallitukselle kuukausittain raportti, jonka avulla hallitus valvoo sijoitussuunnitelmassa määriteltyjen riskinoton rajojen noudattamista ja sijoitustoiminnan tavoitteiden toteutumista. Sijoitustuotoista ja vakavaraisuudesta raportoidaan sisäisesti viikoittain ja tarpeen vaatiessa viimeisin tieto näistä on saatavissa edellisen päivän päätöstilanteesta. Sijoitustoiminnan tuotto- ja riskiraportoinnin laatu ja oikeellisuus pyritään varmistamaan sijoitusprosessoinnin ja tietojärjestelmien vaatimustenmukaisuudella sekä säännöllisillä täsmäytysrutiineilla. Raportit tuotetaan riskiä ottavasta toiminnosta riippumattoman tahon toimesta. Vastaavasti toimintaan liittyvien mittarien seuranta tapahtuu erillään niistä toiminnoista, joiden tulospalkkiot perustuvat mittarien arvoihin.